

TRIBUUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 59 • nr. 2 • februari 2023 • € 1,75 • www.sp.nl

OMDAT HET ANDERS MOET

OUD WORDEN IN
JE EIGEN BUURT

ONDERWIJS
EN BANEN
VOOR JONGEREN

GROTE
VERVUILERS
AAN BANDEN
LEGGEN

UITBUITING
ARBEIDS-
MIGRANTEN
AANPAKKEN

EINDE AAN
ENERGIE-
ARMOEDE

MEER BUSLIJNEN
IN PLAATS VAN MINDER

TIENDUIZEND
SOCIALE
HUURWONINGEN
BIJBOUWEN

LONEN OPENBAAR
VERVOER OMHOOG

GEMEENSCHAPPEN WEER
BEREIKBAAR MAKEN

FATSOENLIJKE
PRIJZEN VOOR KLEINE
BOEREN

UIT DE AUTO,
IN HET OV

PROVINCIE TERUG-
PAKKEN VAN DE
ACHTERKAMERS

VERKIEZINGEN PROVINCIES
DE LIJSTTREKKERS EN
HUN PLANNEN

NU IS HET GENOEG

**KOM OOK
BEURSPLEIN
AMSTERDAM**
MELD JE AAN OP
SP.NL/VOLKSPROTEST

11 FEBRUARI 13.00 AMSTERDAM

VOLKSPROTEST

VERLAAG DE REKENING NATIONALISEER ONZE ENERGIE

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

**TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR**

Redactie
Xander Topma (h), Lesley Arp
Bart Linssen, Tijmen Lucie
Anne-Marie Mineur, Peter Sas

Vormgeving
Maurits Gemmink, Nenad Mečava

Aan dit nummer werkten mee
Wiebe Kiestra, Rob Nelisse
Anouk Pross, Ronald van Raak
Karen Veldkamp, Peter Verschuren
Joshua Versijde

Illustratie omslag
Nenad Mečava

De Tribune op Internet
sp.nl/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
sp.nl

**Abonnementen- en
ledenadministratie**
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

**De Tribune in
gesproken vorm**
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen met
de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Stemmen voor de provincie

De lijsttrekkers en hun plannen

6

Beerput WeenerXL

Intimidatie en vernedering op de werkvloer

12

Actieberaad casinopensioenen

Honderden mensen bespreken aanvalsplan

14

Energie in de uitverkoop

Geschiedenis van privatisering

18

Vrede en hoe verder

SP-Vredesdag over oorlog Oekraïne

25

Het moet en kan anders

Op 15 maart zijn de verkiezingen voor de Provinciale Staten en daarmee natuurlijk ook voor de Eerste Kamer. Ik hoop dat u mee wilt helpen om van deze verkiezingen een succes te maken. Een stem bij deze verkiezingen telt namelijk driedubbel. Met een stem op de SP zorgt u er niet alleen voor dat uw provincie socialer wordt, ook kunnen we slechte plannen van het kabinet Rutte in de Eerste Kamer tegenhouden en zorgen we voor een eerlijk Nederland.

Terwijl energiebedrijven enorme winsten maken, kunnen steeds meer mensen hun rekening niet betalen. Door onze energie weer in publieke handen te nemen en de provincies weer zeggenschap te geven, kunnen we de winsten inzetten om de energierekening te verlagen. Daarom organiseren we op zaterdag 11 februari het Volksprotest in Amsterdam, waar we de energiebedrijven van de markt trekken en hiermee onze campagne voor de verkiezingen aftrappen. Het waren immers altijd de provincies die, voor de privatisering, zeggenschap hadden over de energiebedrijven. Het kan dus anders. Ik hoop u op zaterdag 11 februari te zien in Amsterdam!

Ook kan een grote SP in de Eerste Kamer asociale plannen van het kabinet Rutte tegenhouden, zoals de nieuwe pensioenwet. Deze wet, helaas al met steun van PvdA en GroenLinks, maakt onze pensioenen onzeker en er is niets geregeld zodat mensen met een zwaar beroep eerder kunnen stoppen met werken. Dit moet en kan anders. Met een stem op de SP is een eerlijk Nederland mogelijk. We bestrijden de tweedeling door het organiseren van de solidariteit. De economie moet ten dienste staan van mensen in plaats van andersom. Democratisering van de samenleving geeft ons zeggenschap over de toekomst.

Samen kunnen we op 15 maart het verschil maken!

Ik reken op u.

4 Actueel: Kabinet blundert met regeling zonnepanelen

21 Het publieke belang

24 Gouden Roeispaan voor straathuisarts

28 LinksVoor: Politicologiestudent Noah Vetter actief in studentenraad en danscafé

29 De SP van toen tot nu:

1976 Strijden tegen discriminatie

16, 17 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel 32 Uitgelicht

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

INTERVIEW MET KAMERLID RENSKLE LEIJTEN

'KABINET GEBRUIKT ONEIGENLIJKE ARGUMENTEN IN DEBAT ROND SALDERINGSREGELING'

De regering wil de salderingsregeling voor mensen met zonnepanelen vanaf 2025 afbouwen, om er in 2031 helemaal mee te stoppen. 'Een bijzonder slecht idee', vindt Kamerlid Renske Leijten: 'Alleen de grote energieleveranciers profiteren van deze afschaffing.'

› **Wat is de salderingsregeling precies?**

'Stel, je hebt zonnepanelen op je dak. Op zonnige dagen wek je dan geregeld meer elektriciteit op dan je zelf nodig hebt. Volgens de salderingsregeling mag je dan dat overschot aan jouw energiebedrijf leveren oftewel 'salderen'. Het energiebedrijf verrekent vervolgens de waarde van dat overschot met de waarde van de elektriciteit die je de rest van het jaar afneemt. Jij krijgt dan een lagere energierekening, terwijl het energiebedrijf jouw overschot gebruikt om andere huishoudens of bedrijven van groene stroom te voorzien. Iedereen tevreden, goed voor het milieu, eind goed al goed, zou je denken...'

› **Volgens het kabinet is de regeling oneerlijk voor mensen zonder zonnepanelen.**

'Een slimme afleiding om mensen tegen elkaar uit te spelen ten gunste van de winsten van energieleveranciers. Het kabinet gebruikt oneigenlijke argumenten om de salderingsregeling in een kwaad daglicht te stellen. In feite laten ze de oren hangen naar de grote energieleveranciers, die de salderingsregeling maar lastig vinden. Zij vinden het een hoop gedoe dat ze de gesaldeerde elektriciteit moeten verrekenen met de eindafrekening van individuele gebruikers. Dat is voor hen extra werk. Plus, ze willen maar wat graag dat elektriciteitsoverschot van mensen met zonnepanelen gratis en

voor niets in hun eigen zak steken; dat is voor hen pure winst. Maar dat zeggen ze er natuurlijk niet bij.'

› **Is de salderingsregeling dan geen subsidie voor mensen die rijk genoeg zijn voor een eigen huis met zonnepanelen? Een subsidie die door de rest van de bevolking opgehoest moet worden?**

'Dat de salderingsregeling neerkomt op een subsidie is een van de grote misvattingen in dit hele debat. Net als die uitspraak van JA21 dat het zou gaan om een 'omgekeerde Robin-Hood-truc', waarbij er geld van arm naar rijk zou vloeien. Dat is een valse voorstelling van zaken. Bij het salderen gaat geen cent belastinggeld naar mensen met zonnepanelen. Het is bovendien ook niet zo dat alleen huiseigenaren van de regeling zouden profiteren. Ook verhuurders profiteren ervan en dus indirect ook hun huurders. Want waarom zou een verhuurder anders zonnepanelen op zijn huurwoningen plaatsen? Zonder salderen heeft hij daar veel minder bij te winnen, alleen maar extra installatie- en onderhoudskosten voor zonnepanelen. Dankzij de saldering gaan de energiekosten voor de huurders omlaag, die daardoor extra

foto Maurits Gemmink

‘Dankzij de saldering gaan de energiekosten voor de huurders omlaag’

de energieleveranciers toch in die gemiddelde prijs verwerken? Als zij een schatting maken van de kosten van de ingekochte elektriciteit, dan kunnen zij ook rekening houden met de goedkopere stroom die zonnepaneel-eigenaren op piekmomenten leveren. Dan zit er geen tegenstrijdigheid meer tussen de gemiddelde prijs en de lagere waarde van de gesaldeerde stroom. De energieleveranciers moeten leren om niet alleen de grote energiebedrijven maar óók de individuele zonnepaneel-eigenaren als ‘opwekkers’ te zien van wie zij elektriciteit inkopen.’

› **Tot slot, de regering geeft als argument ook dat het elektriciteitsnet geregeld overbelast raakt door al die geleverde stroom, met alle problemen en kosten van dien.**

‘Wederom een totale non-redenering van het kabinet. Want stel dat ze de salderingsregeling afschaffen, gaat de zon dan minder schijnen? Hebben zonnepaneel-eigenaren dan minder overschotten? Nee, die overschotten blijven gewoon bestaan en mensen zullen die overschotten nog steeds aan het net leveren. Dat de salderingsregeling moet worden afgeschaft om het elektriciteitsnet te ontzien, is dus kolder. Het échte probleem hierbij is dat TenneT - dat voor 100 procent een overheidsbedrijf is - jarenlang verzuimd heeft om fatsoenlijk in het elektriciteitsnet te investeren. Het is al jarenlang duidelijk dat het elektriciteitsnet aangepast moet worden om de noodzakelijke transitie naar duurzame energie te kunnen maken. Maar de afgelopen kabinetten hebben wat dat betreft steeds de kop in het zand gestoken. En nu zitten ze met de gebakken peren: een verouderd elektriciteitsnet dat geregeld overbelast raakt door de stroom van zonnepaneel-eigenaren. En wie krijgt daarvan de schuld? Precies, de zonnepaneel-eigenaren, die te veel zouden salderen. Zo maskeert de overheid haar eigen falende beleid van de afgelopen jaren.’ •

tekst Peter Sas

financiële ruimte overhouden en zodoende kunnen bijdragen aan de kosten voor de verhuurder. Dat is goed voor de huurders, goed voor de verhuurders en goed voor het milieu. De woningcorporaties en de gemeenten hebben zich dan ook tégen afschaffing van de regeling uitgesproken.’

› **Is het niet zo dat zonnepaneel-eigenaren hun overschotten leveren op momenten dat de stroomprijs laag is, namelijk op zomerse dagen? Terwijl de elektriciteit die zij de rest van het jaar ontvangen veel duurder is?**

‘Dan moeten de energieleveranciers maar een slimmer inkoopbeleid voeren. Kijk, de energieleveranciers maken een schatting van de prijs die zij moeten betalen voor de elektriciteit die zij inkopen van commerciële aanbieders, zoals windmolenparken, zonneweides, biomassacentrales en kolen-gascentrales. Op basis daarvan stellen de leveranciers een gemiddelde prijs vast voor de elektriciteit die zij aan hun klanten leveren. Het klopt dat zonnepaneel-eigenaren vaak elektriciteit leveren op momenten dat de stroomprijs lager is dan die gemiddelde prijs. Maar dat kunnen

Jannie Visscher
voorzitter SP

Overal actie

Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen deed de SP nog niet in alle plaatsen mee. Natuurlijk leverde dat teleurstelling op bij mensen die wel op ons wilden stemmen maar dat niet konden. Daarom zijn we sindsdien hard bezig om in meer gemeenten afdelingen op te richten. Een goedlopende afdeling is de eerste stap naar een succesvolle deelname aan verkiezingen. Hoe meer SP-afdelingen actief zijn, hoe beter we onze idealen kunnen verwezenlijken.

Kort geleden was ik op bezoek bij een van onze nieuwe afdelingen: Hardenberg/Ommen. Hier was het ledental in opmerkelijk korte tijd flink gegroeid. De afdeling bestaat nu uit een mooie mix van jong en oud. Ouderen zijn benieuwd naar de idealen van jongeren en op hun beurt willen jongeren weten wat de beweegredenen van ouderen zijn om zich nu bij de SP aan te sluiten.

Mooi aan onze club vind ik dat we een partij zijn van woorden én van daden. Ook dit jaar laten we dat weer zien: we bereiden ons voor op het congres van 3 juni waar we ons geactualiseerde beginselprogramma vaststellen. Maar eerst gaan we volop campagnevoeren voor de verkiezingen van Provinciale Staten. Bij deze verkiezingen kan overal op de SP gestemd worden want wij doen in alle provincies mee. Verderop in deze Tribune kun je uitgebreid kennismaken met onze twaalf lijsttrekkers en hun plannen.

We vinden allemaal dat het echt anders moet in Nederland. Daarvoor is het nodig dat mensen naar de stembus komen en kiezen voor de SP. Om dat voor elkaar te krijgen is de hulp van jullie allemaal nodig: maak in je omgeving duidelijk dat stemmen voor de provincie echt een verschil kan maken en werk actief mee aan het versterken van jouw afdeling.

Een hele mooie verkiezingscampagne gewenst! •

OMDAT HET ANDERS MOET

tekst Lesley Arp, Anne-Marie Mineur en Xander Topma
illustratie Nenad Mečava

STEMMEN VOOR DE PROVINCIE MAAKT EEN VERSCHIL

Er is reden genoeg om op woensdag 15 maart te gaan stemmen. Niet alleen stemmen we dan op een nieuwe lichte volksvertegenwoordigers in Provinciale Staten, indirect bepalen we ook wie er in de Eerste Kamer komt. Het belang is groot want de provincies gaan over meer dan je misschien wel denkt.

DE PROVINCIE DOET ERTOE en het maakt verschil welke partij er aan de knoppen zit. Er was een tijd dat je je moest afvragen of we de provincie niet beter konden opheffen. De Jeugdzorg werd overgenomen door de gemeenten, de woningbouw werd overgelaten aan de markt, en sinds de VVD aan de macht is, hebben natuur en cultuur het al helemaal moeilijk. Maar de wal lijkt het schip te keren. Nu is er een kans om het zeggenschap over zaken als onze energie en het openbaar vervoer weer naar ons toe te trekken.

Voor wie gaan we bouwen?

Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening Hugo de Jonge wil dat de provincies veel meer de regie gaan nemen bij de woningbouw. Toch blijft het nog even de vraag of de provincies dan ook het geld en de wetten krijgen om die opdracht uit te voeren. Bovendien is de kans groot dat de gemeenten, die zelf ook moeten woekeren met de ruimte, niet blij zijn met de ingreep van bovenaf. En dan hebben we het nog niet eens over de stikstofuitstoot die ook bij woningbouw een grote rol speelt. Wel is zeker: als je er zeker van wilt zijn dat ook de juiste woningen worden gebouwd, is daar een grote SP in de provincies voor nodig.

Ook het landbouwbeleid wordt doorgeschoven naar de provincies. De heftige demonstraties met de tractoren en de snelwegblokkades zullen iedereen nog levendig voor de geest staan. Hoewel het rapport van Johan Remkes de gemeederen wel een beetje tot bedaren heeft gebracht, moeten er nog harde noten gekraakt worden. De nieuwe colleges die na de verkiezingen gevormd gaan worden, kunnen hun borst natmaken.

Zeggenschap in eigen handen

Een taak die al lange tijd bij de provincies ligt, is het onderhoud van de provinciale wegen, en het provinciale vervoer. Nu de Coronacrisis op zijn eind loopt en de economie weer op gang komt, komen ook de files weer terug. Daarmee ligt ook de discussie weer op tafel of het helpt om nog een extra rijstrook toe te voegen, of dat we de reiziger beter goed openbaar vervoer kunnen aanbieden. Met de energiecrisis, en de dringende noodzaak om nu eindelijk eens de klimaatdoelen te halen, is er genoeg reden om voor dat laatste te pleiten. Daarvoor is wel nodig dat we het zeggenschap over onze energie en het openbaar vervoer weer in eigen handen nemen in plaats van het over te laten aan de markt.

De lijsttrekkers die de SP heeft opgesteld staan in elk geval te trappelen om aan de slag te gaan. Van Hogeland in Groningen tot Sluis in Zeeland, en van Texel in Noord-Holland tot Landgraaf in Limburg staan er SP'ers klaar om hen te ondersteunen en de schouders eronder te zetten. Help ze een handje, doe mee met de campagne en ga stemmen!

>

WEG MET DE WATERSCHAPPEN?

De SP doet niet mee met de waterschapsverkiezingen, die ook op 15 maart plaatsvinden. De SP vindt dat de waterschappen beter kunnen worden ondergebracht bij de provincies. Die kunnen het waterbeheer beter afstemmen met andere taken, zoals ruimtelijke ordening, landbouw, natuur en recreatie. Van opheffen is geen sprake: de waterschappen hebben belangrijke taken die zij al eeuwen uitvoeren en waarvoor zij heel deskundig zijn.

12 LIJSTTREKKERS EN HUN PLANNEN

In elke provincie speelt weer iets anders. Iedere lijsttrekker heeft daarom een eigen verhaal waarom juist in die provincie de SP groter moet worden. We stellen onze aanvoerders en hun plannen aan je voor.

NICO HEIJMANS, NOORD-BRABANT

Nico Heijmans is een veteraan in de Provinciale Staten van Noord-Brabant en neemt als lijsttrekker bakken ervaring mee. Volgens Heijmans bemoeit de provincie zich veel te weinig met de echte problemen van mensen. Op initiatief van de SP gaat zijn provincie dit jaar samen met voedselbanken, de Woonbond, de bond voor ouderen en andere organisaties plannen maken om mensen door de koopkrachtcrisis heen te helpen.

Heijmans: 'Dat is vrij uniek, want de provincie roept altijd: daar gaan wij niet over! Maar omdat de provincie, tegen onze wil in, energiebedrijf Essent heeft verkocht ligt er nu ruim twee miljard op de plank. De SP wil dat dit geld gebruikt wordt om bijvoorbeeld de 50.000 slechtste huurwoningen in Brabant te isoleren, zonnepanelen op daken te plaatsen en verenigingen te steunen die de winter niet door dreigen te komen.'

De lijsttrekker verwacht dat de campagne in zijn provincie ook over de toekomst van de boeren zal gaan. Heijmans: 'Als we niks doen, dan gaan we in Brabant van 12,5 duizend boeren naar vijfduizend boeren in 2040. De SP wil minder vee, maar juist méér boeren. Het moet dus kleinschaliger. Maar dat betekent dat boeren een fatsoenlijke prijs moeten krijgen voor hun producten.'

AGNES BAKKER, GRONINGEN

Eigenlijk heeft de Groningse Agnes Bakker niet veel op met politiek: 'Het gaat vaak om ego's in plaats van idealen.' Toch wil ze verder als Statenlid: 'Het is noodzakelijk dat wij daar zijn. De politiek moet niet denken vóór inwoners maar mét inwoners.'

Bakker heeft een duidelijk idee van hoe het anders moet: 'Als mensen mij vragen naar mijn portefeuille dan zeg ik: de straat. Ze kijken mij dan gek aan maar zo voel ik het echt. Ik haal de verhalen van mensen naar de Statenzaal toe.'

Die inzet is terug te zien bij de onderwerpen waar Bakker zich mee bezighoudt: gaswinning, het in dienst nemen van de provinciale schoonmakers en de mensonterende situatie in Ter Apel. Volgens Bakker is er een gemene deler: 'Den Haag ziet het belang er niet van in om het op te lossen. De problemen worden genegeerd en Groningen wordt niet gezien als volwaardig onderdeel van Nederland.'

Bakker zegt dat dit ook merkbaar is bij jongeren die ze spreekt: 'Zij hebben hier minder mogelijkheden. De basis is er niet: betaalbaar wonen, goed onderwijs en een baan waar je van rond kunt komen. Het provinciebestuur moet samen met inwoners opstaan om de tegenaanval richting Den Haag in te zetten.'

GER VAN UNEN, ZEELAND

Lijsttrekker Ger van Unen strijdt al sinds 2005 met de Zeeuwse SP om de Westerscheldetunnel tolvrij te krijgen. 'Inmiddels hebben we de zekerheid dat dit in 2025 gaat gebeuren. Een mijlpaal. Nu doen allemaal partijen alsof zij hier ook altijd voor waren, maar een lange periode was de SP de enige die zich hier sterk voor maakte', benadrukt Van Unen.

De ontpoldering van de Hedwigepolder, waarbij met PFAS (een verzamelnaam voor duizenden chemische stoffen, red.) vervuild water de polder is binnengelaten, was een ander heet hangijzer in Zeeland. De SP liep samen met omwonenden voorop in de strijd tegen de lozing van PFAS. Van Unen: 'Het Belgische chemiebedrijf 3M, het meest vervuilende bedrijf uit de regio, gaat in 2025 helemaal stoppen met het produceren van PFAS. Dat komt ook omdat wij mensen hebben wakker geschud over de gevaren hiervan voor de volksgezondheid.'

Ook komt de SP in actie tegen de rampzalige gevolgen van de nieuwe aanbesteding van het openbaar vervoer in Zeeland. Van Unen: 'Ze zijn van plan om alles uit te kleden. Terwijl betrouwbaar OV zo belangrijk is om mensen uit de auto te krijgen. Daarom zeggen wij: een sterke SP is de beste garantie dat er meer wordt geïnvesteerd in het OV.'

LIES VAN AELST, ZUID-HOLLAND

‘Publieke diensten in publieke handen’. Dat is de boodschap waarmee de Zuid-Hollandse SP-lijsttrekker Lies van Aelst de straat op gaat. Zo wil Van Aelst dat de verschraling van het openbaar vervoer in de provincie wordt teruggedraaid en dat het ov gratis wordt. Van Aelst: ‘Er zijn steeds meer gemeenschappen die niet meer bereikbaar zijn met het ov. Neem het dorpje Goudriaan, waar jongeren niet meer met de bus naar school kunnen en bijvoorbeeld gedwongen zijn om een scootertje te kopen.’

Ook boekte de SP op dit terrein de afgelopen jaren concrete successen. Zo moet er op initiatief van de SP-Statenfractie een nieuwe veerpont tussen Maas-luis en Rozenburg komen. ‘Doordat er al maanden geen werkende veerpont is, missen jongeren hun eindexamens en kunnen mensen niet op ziekenbezoek’, aldus Van Aelst.

Maar ook het recht op een betaalbare woning is wat de Zuid-Hollandse SP betreft een publieke zaak. Van Aelst: ‘Op ons initiatief wordt er in de Provinciale Staten besproken of wij als provincie zelf het voortouw kunnen nemen om huizen te bouwen. Dankzij de SP vinden ook andere partijen het lang niet zo vanzelfsprekend meer dat de markt alles moet oplossen. Vier jaar geleden was dat nog ondenkbaar.’

ERIC VAN KAATHOVEN, GELDERLAND

Eric van Kaathoven is terug van weggeweest. In 2007 kwam hij in Provinciale Staten van Gelderland, en in 2016 vertrok hij. Hij had twee jonge kinderen van vijf en twee, en na negen jaar wilde hij wel weer eens wat anders. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan, Eric melde zich toch weer aan en tot zijn verbazing werd hij opnieuw voorgedragen als lijsttrekker.

Van Kaathoven: ‘Dit keer doe ik het samen met Carla Claassen, die nu fractievoorzitter is. Terugkomen heeft het voordeel dat ik nu kan wijzen op de gevolgen van de politieke keuzes die er in het verleden gemaakt zijn. De provincie heeft energiebedrijf NUON verkocht, en dus bepaalt een buitenlands kantoor hoe het verder gaat. Zij strijken vette winsten op, terwijl mensen hier de energierekening niet kunnen betalen.’

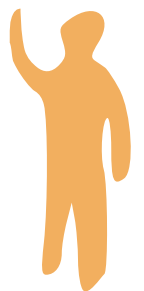
Van Kaathoven heeft nog twee troeven in de hand: ‘Ook ons oude plan om tienduizend sociale huurwoningen bij te bouwen, kan zo weer uit de kast. Hadden ze het toen maar gedaan, dan hadden we die woningen nu gehad. Ons derde speerpunt wordt beter openbaar vervoer. Daar halen we al successen binnen zoals het dubbelspoor in de Achterhoek wat er nu eindelijk gaat komen.’

JORGE WOLTERS GRÉGORIO, LIMBURG

Over het provinciebestuur in Limburg kwam tien jaar geleden een spraakmakend boek uit: ‘De Vriendenrepubliek’. Lijsttrekker Jorge Wolters Grégorio: ‘De SP heeft de afgelopen jaren met succes gestreden tegen de vriendjescultuur die in dit boek wordt omschreven, omdat dit niet een fatsoenlijke manier van besturen is. Ons verkiezingsprogramma heet daarom ‘Limburg is van ons’. Daarmee bedoelen we dat Limburg weer van de gewone arbeider moet zijn en niet mag worden gedicteerd door wat het bedrijfsleven en bestuurders samen in achterkamertjes afspreken.’

Terwijl andere partijen er bijvoorbeeld voor kozen om 200 miljoen in het verlieslijdende Maastricht Aachen Airport te pompen, diende de SP de afgelopen jaren met succes voorstellen in om de rechtshulp voor jongeren overeind te houden en kleine cultuur en sportverenigingen te steunen. Afgelopen december ging er dankzij de SP 150.000 euro naar de voedselbanken, toen deze het moeilijk hadden. Belangrijke plannen waarmee Wolters Grégorio de campagne in gaat zijn onder andere het oprichten van een provinciale energiemaatschappij - ‘Zoals we die vroeger ook hadden en die prima functioneerde’ – en het weer in eigen handen nemen van het openbaar vervoer. Ook wil de SP dat duurzaamheidssubsidies ten goede komen aan Limburgse huishoudens, in plaats van aan winstmakende bedrijven.

JAN BREUR, UTRECHT

Utrecht hoopt 5 miljard binnen te slepen voor de aanleg van een metro. PvdA-burgemeester Sharon Dijksma heeft blijkbaar niets geleerd van haar ervaringen met de Noord-Zuidlijn in Amsterdam, en Christen-Unie-gedeputeerde Arne Schaddelee niet van de Uithoflijn, twee megaprojecten die beide veel duurder uitvielen dan gedacht.

 SP-lijsttrekker Jan Breur zet liever in op goed busvervoer in de hele provincie. Breur krijgt steeds meer steun voor zijn pleidooi om het provinciale vervoer in eigen hand te nemen. Breur: 'Op die manier kunnen de lonen omhoog, en de arbeidsvoorwaarden verbeterd worden. Dat zijn de belangrijkste oorzaken voor de grote personeelstekorten. Daardoor brokkelt het openbaar vervoer in de provincie steeds verder af. Onze dorpen worden daarmee steeds onleefbaarder.'

Breur, die al vaker hoog op de kandidatenlijst stond, is sinds een jaar fractievoorzitter, als opvolger van Andrea Poppe die om gezondheidsredenen haar zetel moest opgeven. Vanuit zijn rol als fractievoorzitter in de gemeenteraad van Veenendaal weet hij alles over de verbreding van de Rijnbrug tussen Utrecht en Gelderland. Dat is óók al een voorbeeld van een megaproject dat veel duurder uitviel — reden voor Gelderland om zich terug te trekken. Door toezeggingen van de Rijksoverheid lijkt Gelderland nu op zijn schreden terug te keren.

REMINE ALBERTS, NOORD-HOLLAND

Toen lijsttrekker Remine Alberts twaalf jaar geleden in de Staten van Noord-Holland kwam werd zij geconfronteerd met de nasleep van de affaire Hooijmaijers, de gedeputeerde die zich had laten betalen door projectontwikkelaars en daar twee jaar gevangenisstraf voor kreeg. Voor de provincie draaide alles om economie. Alberts: 'Inmiddels begint het wat te schuiven, maar we zijn er nog lang niet.'

 Twee grote vervuilers, luchthaven Schiphol en Tata Steel, hebben in Noord-Holland veel in de melk te brokkelen. Alberts: 'Deze grote jongens worden nog altijd met fluwelen handschoentjes aangepakt. Dat moet eens afgelopen zijn. Maar we hebben de afgelopen periode ook aan de bel getrokken over de komst van grote datacenters in de kop van Noord-Holland. En over de manier waarop er met omwonenden wordt omgegaan bij het plaatsen van windturbines. Want er wordt altijd eerst naar ondernemers geluisterd en dan pas naar de mensen.'

Dat het marktdenken in Noord-Holland dominant is, blijkt volgens Alberts ook uit de verschraling van het openbaar vervoer: 'Terwijl het openbaar vervoer een levensader is voor mensen. Daarom wil de SP dat het ov onder een provinciaal bedrijf komt te vallen.'

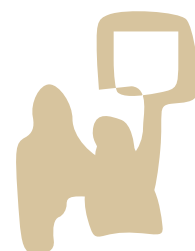

JOHN COCU, FLEVOLAND

Toen het coronafonds van de provincie Flevoland werd opgeheven, had het provinciebestuur plannen om het overgebleven geld in tuinbouwtentoonstelling de Floriade in Almere te pompen. Dit geflopte prestige-project stond namelijk honderd miljoen euro in de min. De SP stak een stokje voor dit onzalige plan.

SP-lijsttrekker John Cocu: 'We hebben flink tegengas gegeven, waardoor ons voorstel om dit geld niet over de balk te smijten het haalde. Nu komt er dankzij de SP een nieuw noodfonds van minimaal 1,5 miljoen voor verenigingen, organisaties en mkb-bedrijven die dreigen om te vallen door de hoge energiekosten.' De problemen met energiearmoede die Cocu — momenteel burgerlid van de Provinciale Staten — tegenkomt bewijzen voor hem eens te meer de noodzaak om de energievoorziening weer in eigen handen te nemen.

Maar de SP in Flevoland boekte de afgelopen jaren nog meer successen. Dankzij een aangenomen voorstel van de SP-Statenfractie zijn mensen met een ov-abonnement in de Noordoostpolder 47 euro minder per maand kwijt. 'Met dat succes gaan we de komende tijd zeker de boer op', stelt Cocu.

SIMON ZANDVLIET, DRENTHÉ

De 29-jarige Simon Zandvliet is geen typische kandidaat voor de Provinciale Staten in Drenthe. Tussen de toch wat grijze andere lijsttrekkers valt hij op met zijn frisse energie. Maar vergis je niet: ondanks zijn leeftijd loopt hij al vier jaar rond in het provinciebestuur. Ervaring die hij in gaat zetten om Drenthe eens flink op te schudden.

De jonge lijsttrekker zit middenin een verhuizing terwijl de campagne al volop bezig is. Na een omzwerfing keert hij weer terug naar Drenthe waar hij is opgegroeid. De afgelopen periode zat Zandvliet in de Staten van Overijssel.

Daar is hij nu aan het afronden. Zijn gehoopte afscheid? Een aangenomen initiatiefvoorstel over de huisvesting van arbeidsmigranten dat binnenkort besproken gaat worden.

Zandvliet: 'Het gaat hierbij om een veelal onzichtbare groep mensen die wordt weggedrukt op vakantieparken. Ze worden simpelweg uitgebuit door de bedrijven die zie hier naartoe halen. Ik ben dagenlang op verschillende parken geweest om te zien wat er daar gebeurt. Nu heb ik een voorstel ingediend voor goede tijdelijke woningen voor deze mensen. De provincie moet daarbij regie pakken om te voorkomen dat gemeenten tegen elkaar worden uitgespeeld. In Drenthe is die situatie niet anders dan in Overijssel dus die strijd ga ik daar voortzetten.'

HANNEKE GOEDE, FRYSLÂN

Twee jaar geleden vertrok Michiel Schrier uit de Staten van Fryslân om burgemeester van Vlieland te worden. Plots was Hanneke Goede fractievoorzitter. Nu is ze ook lijsttrekker bij de komende verkiezingen. 'Het was onverwacht maar ik zit hier echt op mijn plek.'

In coronatijd zag Goede sportverenigingen worstelen. Ze bedacht een plan om de clubs te helpen: 'Dankzij de SP is de Sportbibliotheek ontstaan. Een app waar verenigingen zelf plekken kunnen aanbieden voor hun activiteiten, waar mensen zich vervolgens voor een vast bedrag op kunnen inschrijven. Het maakt de drempel lager om iets nieuws te proberen en de clubs zijn verzekerd van meer deelnemers.' De Sportbibliotheek wordt momenteel uitgetoetst in twee gemeenten. Goede wil dit uitbreiden naar de hele provincie en ook onderdeel maken van het minimabeleid.

Er moet volgens Goede sowieso meer worden geïnvesteerd in de samenleving: 'De huidige coalitie wil gigantisch bezuinigen op maatschappelijke organisaties. Zoveel dat zij hun werk niet meer kunnen doen. Moet je als oudere naar een verzorgingshuis dan word je uit je eigen buurt gehaald en in een grote kern of stad neergezet. Als je als overheid dat soort dingen niet ziet en niet wil verbeteren dan ben je echt verkeerd bezig.'

HERMAN KALTER, OVERIJSSSEL

Herman Kalter, lijsttrekker voor de SP in Overijssel, volgde Harry Broekhuys op die in 2020 vertrok. Hij had al jaren ervaring opgedaan in de gemeenteraad van Hof van Twente.

Toen de SP de landelijke campagne voor het nationaliseren van de energie aftrapte, is Kalter meteen aan de slag gegaan in Provinciale Staten. Kalter: 'Er was niet meteen een meerderheid voor, maar we hebben wel voor elkaar gekregen dat er in de commissie over gesproken werd. Er is nog werk aan de winkel, maar sommige partijen hebben er wel oren naar.'

Kalter is een financiële man, en daar is hij dan ook op gedoken: 'We hebben onze aandelen Essent in 2009 voor € 1,6 miljard verkocht, en een groot deel daarvan is uitgegeven, maar er staat ook nog zo'n drie, vierhonderd miljoen vast, daar kunnen we niet bij. Geef dat weer vrij, zeg ik, dan kunnen we onze energie nationaliseren, of regionaliseren.'

Ook over gratis openbaar vervoer heeft hij duidelijke ideeën. Kalter: 'er worden steeds weer buslijnen opgeheven, want het kan financieel niet uit, zeggen ze dan. Maar het hoeft ook niet uit te kunnen. De maatschappelijke opbrengst is dat mensen van A naar B kunnen.'

KLACHTEN OVER INTIMIDATIE EN VERNEDERING JARENLANG ONTKEND

EINDELIJK RECHTVAARDIGHEID: WEENER XL IN DE BEKLAAGDENBANK

Op 7 januari kwam eindelijk de uitbarsting die de Bossche SP al jarenlang had voorspeld. De bom ging met een dreun af in het Brabants Dagblad, dat onder de kop 'Weener XL blijkt Beerput XL: kwetsbare mensen geïntimideerd en vernederd' vijf pagina's aangrijpende verhalen naar buiten bracht.

IN 2016 PUBLICEERDE de SP Den Bosch een zwartboek met 36 schrijnende voorbeelden van dreiging, intimidatie en uitbuiting bij Weener, het 'werk-ontwikkelbedrijf' van de gemeente. 'De wethouder beloofde toen dat hij er serieus naar ging kijken, maar heeft er geen bal mee gedaan', concludeert Ans Lokhoff, de opsteller van het zwartboek en SP-raadslid tot maart vorig jaar. 'Wij hebben sindsdien de problemen steeds opnieuw aangekaart, maar werden weggezet als zeurpieten die niet goed geïnformeerd zijn.' Nu is er wel ruime aandacht voor en komt er ook een onafhankelijk onderzoek. 'Ik ben daar hartstikke blij mee, ze moeten nu eindelijk met de billen bloot. En wat belangrijker is: de mensen die jarenlang als aanstellers zijn weggezet, zijn ook blij.'

Lokhoff zit vol emotie als ze vertelt over de verhalen die ze hoort van de mensen van Weener. 'Neem bijvoorbeeld de ernstig

zieke man die gedwongen werd te werken omdat ze anders zijn loon inhielden en die bij Weener instortte en vier dagen later overleed. Of de blinde vrouw die niet alleen naar buiten kan lopen, en alleen achterbleef toen het brandalarm afging. Er zijn veel verhalen die ik moeilijk met droge ogen kan horen. Uit de cijfers blijkt dat Weener vorig jaar 134 disciplinaire straffen opgelegd heeft, 25 keer de loonbetaling heeft opgeschort of ingehouden en daar nog veel vaker mee heeft gedreigd. Bij mensen die al nauwelijks kunnen rondkomen! En dan hebben we het alleen nog over het beschut werken: ook over de behandeling van mensen die werk zoeken zijn heel veel klachten.'

› Gaat alles verkeerd bij Weener?

Werkt er niemand met tevredenheid?

'Nou, ik kreeg een mail van iemand die zei dat ze heel tevreden was met haar werk en dat ik vast niet met haar wilde spreken. Dus

Voormalig staatssecretaris Jetta Klijnsma bezocht in 2016 Weener XL. De SP bood haar een zwartboek aan over de problemen bij de organisatie.

maakte ik meteen een afspraak en zat ik daar tegenover drie mensen die blij waren dat ze bij Weener mochten werken. De mensen die klagen waren volgens hen jankers zoals we dat in Den Bosch zeggen. We hebben lang gepraat en ik heb bijvoorbeeld uitgelegd hoe het op mensen overkomt als er tegen hen geschreeuwd wordt. Op het eind bedankten ze me en zeiden ze dat ze de klachten nu wel begrepen. Natuurlijk werken er ook mensen met plezier, maar er gaat heel veel verkeerd.

De werkleiders worden nu scheef aangekeken, maar het gaat om de lagen die erboven zitten. De hele leiding moet daar weg. Opstappen! En de vorige wethouder, Huib van Olden, draagt ook een grote verantwoordelijkheid voor de ellende.'

› **Er komt nu een onafhankelijk, anoniem onderzoek. Heb je daar vertrouwen in?** 'Ik heb de enquête die ze houden gezien, en de vraagstelling is goed. Minder positief is dat niet alle mensen die bij de groenvoorziening of bij PostNL werken een formulier hebben gekregen en mensen die ik ken, die ziek thuis zitten ook niet. Ook werkt het argwaan dat bijgehouden wordt wie een formulier inlevert.'

Luid applaus in de raadsvergadering

Dat het onderzoek er kwam en dat het Brabants Dagblad uitpakte met een artikel, is de nasleep van een raadsdebat in oktober.

WEENER XL

Weener XL voert de Participatiewet uit voor de gemeente Den Bosch. Dat houdt in dat ze beschut werk biedt voor de mensen die daarop aangewezen zijn, veelal de werknemers van de 'oude' sociale werkvoorziening, en dat ze werkzoekenden met een bijstandsuitkering naar werk begeleidt. Bij Weener werken ongeveer 2000 mensen.

SP-woordvoerder Cecile Visscher, die in maart het stokje heeft overgenomen van Lokhoff legt uit hoe dat ging: 'Onafhankelijk cliëntadviseur Ben Koot van stichting Durfhuis trok aan de bel met klachten over kleinering en bedreigingen bij Weener. Ook toen veegde de directie weer alles van tafel en nam het college van B en W dat over. Wij hebben daarop de zaak met een interpellatie op de agenda van de gemeenteraad laten zetten. Daar waren ook enkele tientallen medewerkers van Weener aanwezig die de kritiek met luid applaus ondersteunden. De raad kon er toen niet meer omheen en besloot dat het onafhankelijke onderzoek er moet komen. Maar dat is voor ons pas het startpunt. Ik ben het helemaal met Ans eens dat de positie van de directeur onhoudbaar is. Hij blijft ook nu nog ontkennen dat er iets aan de hand is. De SP, het Brabants Dagblad, iedereen ziet het volgens hem verkeerd. En we moeten ook wat met het college. Dat was al lang op de hoogte: de vertrouwenspersonen in dienst van een extern bedrijf hebben jaren achter elkaar luid aan de bel getrokken. Daar is niets mee gebeurd. En op de eerstvolgende gemeenteraadsvergadering gaan we in ieder geval eisen dat het straffen door inhouding van loon stopt.'

› **Hoe kan het zo fout gaan bij Weener?** Visscher: 'Het zit in het systeem: sociale werkbedrijven als Weener moeten productie draaien. Ze nemen opdrachten aan en die moeten uitgevoerd worden. De mensen zijn daardoor ondergeschikt aan de productiedoelen. Terwijl het juist om mensen gaat die bescherming nodig hebben. Dat zie je hier gebeuren en niet alleen hier, maar bij veel meer bedrijven. Wat ook meespeelt, is dat een deel van de leidinggevenden mensen zijn die wel voor productie kunnen zorgen, maar nooit geleerd hebben hoe ze kwetsbare mensen moeten begeleiden. Werknemers worden geïntimideerd en uitgescholden voor vieze homo en domme buitenlander. Absurd.' •

tekst Peter Verschuren
foto Marc Bolsius

Ans Lokhoff staat samen met de afdeling Den Bosch bij de poort van Weener XL om ervaringen van medewerkers te verzamelen.

Uit het verslag van de vertrouwenspersonen dat het Brabant Dagblad opvroeg:

'Uit de cijfers kan worden geconcludeerd dat veel meldingen betrekking hebben op de leidinggevende. Intimiderend gedrag van leidinggevenden is veelal het gevolg van incompetentie in aansturing of onhandigheid.'

De conclusie uit de 36 verhalen in het zwartboek dat de SP in 2016 presenteerde:

'Over het totaal genomen ervaart iedereen dreiging en intimidatie. Er wordt geen rekening gehouden met de omstandigheden en de indicaties die mensen hebben, er is geen informatie over de rechten en geen inspraak. Mensen voelen zich behandeld als kleine kinderen en criminelen.'

ACTIEBERAAD TEGEN HET CASINOPENSIJEN

DRUKBEZOCHT PENSIOENACTIEBERAAD
**ACTIE TEGEN HET
CASINOPENSIJEN!**

Honderden mensen kwamen op zaterdag 21 januari naar de Jaarbeurs in Utrecht voor een actieeraad tegen het casinopensioen. De Tweede Kamer stemde onlangs, met steun van de regeringspartijen en GroenLinks en de PvdA, in met de pensioenwet. Nu gaat de Eerste Kamer de wet behandelen. SP-Kamerlid Bart van Kent ging in gesprek met de aanwezigen en met sprekers zoals Lilian Marijnissen, Cees Grimbergen, Corrie van Brenk, Rob de Brouwer en de voorzitters van seniorenorganisaties die samen 210.000 leden vertegenwoordigen. Van Kent: 'Onze pensioenen lopen groot gevaar. De actiebereidheid tegen deze asociale wet is groot. Mensen zitten niet te wachten op een onzeker pensioen dat extreem op en neer gaat met de grillen van de markt. Daarom komen we op 11 februari in actie tijdens het Volksprotest op het Beursplein in Amsterdam. Ik roep iedereen die

deze wet in de Eerste Kamer wil tegenhouden op om ook te komen naar dit protest.'

Het actieeraad heeft besloten om vol in te zetten op acties tegen de pensioenwet bij de behandeling van de wet in de Eerste Kamer. Ook de verkiezingen in maart zijn een belangrijk moment waarop mensen het casinopensioen tegen kunnen houden. Van Kent: 'De Provinciale Statenverkiezingen kunnen het verschil maken, want dan stem je niet alleen voor je provincie, maar ook automatisch voor een nieuwe Eerste Kamer. We laten Rutte het casinopensioen er niet doorheen drukken in de Eerste Kamer. Daarom is het van groot belang om voor een partij te kiezen die tegen het casinopensioen zal stemmen, en om in actie te komen samen met de SP.' •

foto's Anouk Pross

Bekijk ook het videoverslag van het pensioenactieeraad via sp.nl/cpa

foto Robin Prak

> BALKONSCÈNE IN GRONINGEN

Bewoners van de Groningse wijk Paddepoel Zuid hebben op 21 januari spandoeken gemaakt en opgehangen aan hun balkons om te protesteren tegen de langdurige verwaarlozing door woningcorporatie Lefier. De SP steunt de actievoerders.

De balkons worden al jaren gestut, en bewoner Marcel Blaauw is het zat: 'We betalen maandelijks netjes onze huur. Het is absurd dat we al twee jaren tegen stutpalen aankijken. Daarbij vrezen we voor de veiligheid.' Op de spandoeken staat de tekst: "Ons balkon valt straks op de grond maar dat roest Lefier."

SP-fractievoorzitter Jimmy Dijk is ervan overtuigd dat er meer vaart gemaakt kan worden: 'De noodzaak is helder, en door het afschaffen van de verhuurderheffing hebben corporaties ook weer meer geld te besteden.' •

> SUPERZATERDAG 'NATIONALISEER ONZE ENERGIE' IN DE PROVINCIES

Op zaterdag 14 januari verzamelden tegelijkertijd SP'ers in de provincies om samen de buurt in te gaan. Zij verzamelden steun voor de volkspetitie om de rekening te verlagen en de energie te nationaliseren. Deze volkspetitie is inmiddels al meer dan 110 duizend keer getekend. Het is een opmaat naar het Volksprotest dat de SP op 11 februari organiseert op het Beursplein in Amsterdam.

'Terwijl in veel huizen mensen hun verwarming nauwelijks aan durven zetten omdat ze de rekening niet kunnen betalen, maken energiebedrijven miljarden winst. Voor de privatisering hadden veel provincies zeggenschap over de energie. De Provinciale Statenverkiezingen op 15 maart zijn daarom een belangrijk moment: pakken we onze energie terug en verlagen we de energierekening? Of blijven we voor de winsten van de aandeelhouders van de energiebedrijven betalen?' zegt SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen. •

foto SP Doetinchem

> LEEGSTAANDE KANTOORPANDEN DOETINCHEM MOETEN OMGEBOUWD

Vrijwilligers van de SP hebben op zaterdag 21 januari posters geplakt op leegstaande panden in het centrum van Doetinchem. De SP wil dat er voorlopig geen kantoorgebouwen worden bijgebouwd, behalve wanneer er elders in de stad kantoorpanden worden omgebouwd tot betaalbare woonruimte.

Uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt dat Doetinchem koploper is wanneer het gaat om leegstaande kantoorpanden: maar liefst 28% van de kantoorgebouwen staat leeg.

Fractievoorzitter van SP Doetinchem, Jasper Knipping: 'De gemeente moet meer doen om verhuurders en vastgoedeigenaren mee te laten werken om leegstand te

voorkomen, zodat leegstaande panden zo snel mogelijk (bijvoorbeeld na drie maanden leegstand) weer in gebruik worden genomen of geschikt worden gemaakt als betaalbare woonruimte.'

Ook maakt de SP zich zorgen over het grote aantal leegstaande winkel- en horecapanden in Doetinchem. Knipping: 'Stuk voor stuk zien we bedrijven omvallen en ondernemers de deuren sluiten vanwege de te hoge (energie-)lasten, waarna de panden lange tijd leeg blijven staan. Ondanks dat de wethouder zegt 'niet het beeld te hebben van zoveel leegstand', wisten de SP'ers binnen een half uur alleen al in de binnenstad minstens 20 leegstaande panden te vinden en te voorzien van een poster.' •

> PUNTENSYSTEEM WONINGSTICHTING DEN HELDER IS ONEERLIJK EN DISCRIMINEREND

SP Den Helder heeft een zwartboek gemaakt over het puntensysteem van de Woningstichting Den Helder. Mensen met een handicap en mensen die gepensioneerd zijn worden onevenredig benadeeld, stelt de SP. Op 20 januari is het zwartboek aangeboden aan de woningbouwcorporatie. Ook de gemeenteraad en het college van B&W ontvangen een exemplaar.

De SP in Den Helder is zelf op onderzoek uitgegaan naar de eerlijkheid van het puntensysteem dat Woningstichting Den Helder hanteert. Volgens een onderzoek van de provincie Noord Holland zou de gemiddelde wachttijd voor een sociale huurwoning iets meer dan twee jaar zijn, maar de SP in Den Helder wijst erop dat

foto Daan Aangevaere

dat alleen geldt voor mensen met een betaalde baan. Zij krijgen met 3.000 extra punten een royale bonus die gepensioneerden en mensen met een uitkering niet krijgen.

Het rapport vermeldt meerdere ervaringen

van mensen met een Wajong-uitkering die geadviseerd zouden zijn om 'maar meer te gaan werken'. Ton Schuijtemaker van de afdeling Den Helder stelt daarom dat er mogelijk sprake is van discriminatie op grond van de Algemene wet gelijke behandeling. •

foto SP Utrecht

> SOLIDAIR MET DE STAKERS

Op donderdag 19 en vrijdag 20 januari werd er gestaakt in het streekvervoer. De SP in de provincie Utrecht staat achter de stakingen. Daarom bezocht lijsttrekker Jan Breur de chauffeurs om hen een hart onder de riem te steken. Breur: 'Het rendementsdenken heeft het OV volledig uitgekled. Tijd om OV terug te brengen in publieke handen en kwaliteit voor reizigers en personeel te waarborgen.' •

> MEIJERIJSTAD VOERT ACTIE VOOR SP JONGEREN

Tom Merks is contactpersoon voor de SP Jongeren van de Brabants afdeling Meijerijstad, en hij verzamelt verhalen van Mbo'ers. De SP Jongeren horen steeds vaker dat deze studenten zich niet gehoord voelen, en daar is reden voor. Ze krijgen geen studentenkorting, en vaak krijgen ze nauwelijks een stagevergoeding.

Merks wil weten waar de MBO-studenten zich het meeste zorgen om maken, en wat ze meemaken op school, op het werk en in hun vrije tijd. Merks: 'SP jongeren onderscheidt zich van andere politieke jongerenorganisaties door vooral iets te doen aan de problemen in plaats van erover te praten. Alleen dan veranderen we de wereld! Daarom organiseren we ons op onderwerpen die voor jongeren belangrijk zijn.' •

HOE WE DE ZEGGENSCHAP OVER ONZE ENERGIE KWIJTRAAKTEN

De liberalisering van de energiemarkt kreeg in Nederland vorm met de Elektriciteitswet (1998) en de Gaswet (2000) onder het tweede 'paarse' kabinet (1998-2002). Net als bij de post en de telefonie ging Nederland bij het privatiseren van energiebedrijven veel verder dan andere Europese landen. Ondanks waarschuwingen van onder andere de SP, werd de zeggenschap over onze energie voor een belangrijk deel weggegeven. Daar plukken we nu de wrange vruchten van.

BEGIN JAREN NEGENTIG waren de elektriciteitsbedrijven nog bijna allemaal in handen van lokale en provinciale overheden. Hun aantal was in de loop van de jaren negentig wel flink afgenomen door schaalvergroting en fusies. Bij de invoering van de Elektriciteitswet in 1998 waren er nog vier grote spelers over. Tot die tijd zorgden de nutsbedrijven voor de hele stroomketen, van productie, transport en distributie via het net, tot levering aan bedrijven en huishoudens. Dat moest anders vond de Europese Commissie. Er moest een einde komen aan het 'natuurlijke monopolie' van de geïntegreerde nutsbedrijven en de energiemarkt moest geïntegreerd worden. Meer concurrentie zou tot meer efficiëntie en lagere prijzen leiden.

Nederland loopt voorop

Met de Elektriciteitswet uit 1998 en de Gaswet uit 2000 gaf de Nederlandse regering gehoor aan die oproep uit Brussel. De Elektriciteitswet zorgde ervoor dat de productie en levering van elektriciteit aan de Europese markt werden overgelaten, en de Gaswet regelde de liberalisering van de gasmarkt. Nederland liep daarmee voorop in Europa. De gedachte was dat aansluiting bij de Europese markt goed zou zijn voor onze economie, want Nederlandse energiebedrijven konden dan op een grotere markt actief zijn. En als klein land met een kleine thuismarkt moest je volgens het kabinet wel voorop lopen, want anders miste je de boot. Ook in de Tweede Kamer was er

veel steun voor het liberaliseren van de energiemarkt. Alleen de SP en GroenLinks waren tegen. Toen de productiebedrijven voor elektriciteit al snel in buitenlandse handen kwamen, namen de zorgen in de Tweede Kamer echter toe. Want wat als niet alleen de productie in buitenlandse handen kwam, maar ook de netwerken? Zou de leveringszekerheid dan nog wel gegarandeerd zijn? Sinds 1998 was staatsbedrijf TenneT verantwoordelijk voor het beheer over het landelijke transportnet voor het elektriciteitsverkeer, maar ook dit bedrijf stond op de nominatie om geprivatiseerd te worden. Dat mocht niet gebeuren, vond een meerderheid in de Tweede Kamer. De infrastructuur voor het transport en de

De SP voert actie tegen de verkoop van Nuon.

foto archief SP

distributie van elektriciteit werden als te belangrijk gezien om aan de markt over te laten. Zeer tegen de zin van VVD-minister Jorritsma van Economische Zaken, riep de Tweede Kamer op tot een privatiseringsmoratorium. Totdat er een definitieve wettelijke regeling was, mochten de energiebedrijven niet verder geprivatiseerd worden. Die regeling kwam er uiteindelijk met de Wet Onafhankelijk Netbeheer (ook wel de Splitsingswet genoemd) van minister Laurens-Jan Brinkhorst (D66). De wet schreef een harde splitsing voor tussen productie, leverantie en distributie van elektriciteit. De productie en leverantie mochten vermarkt worden, de netwerken moesten in overheidsbeheer blijven. Voor

de geïntegreerde nutsbedrijven betekende dit dat zij hun netwerkbedrijven moesten overdragen aan de landelijke netbeheerder TenneT.

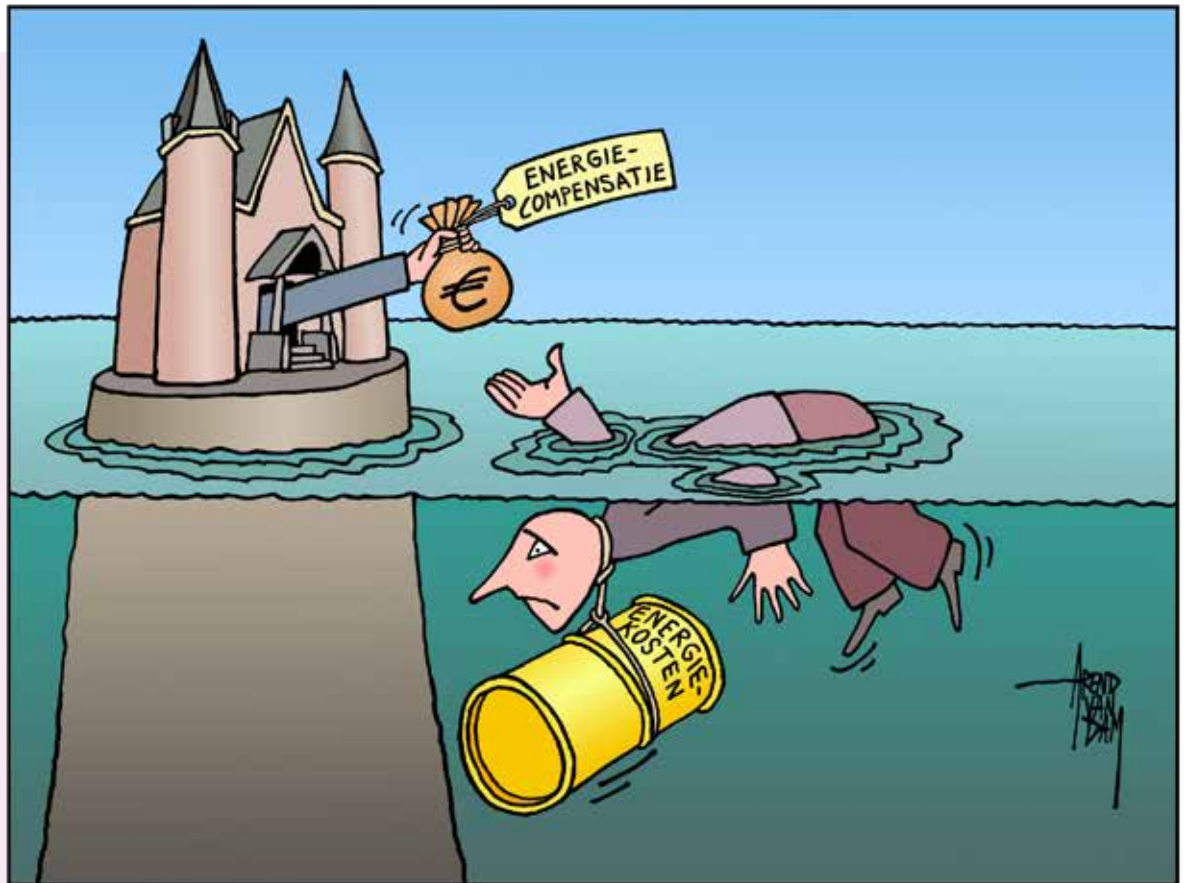
Het gelijk van de Eerste Kamer

Na een lange discussie stemde de Tweede Kamer in 2006 met het splitsingsvoorstel in. De Eerste Kamer was echter een stuk kritischer. De senaat vroeg zich af of Nederland zichzelf met dit voorstel niet in de vingers sneed. Een dergelijke harde splitsing werd namelijk niet door Brussel geëist en in andere Europese landen, zoals Frankrijk en Duitsland, waren de energiebedrijven nog stevig in handen van de overheid. Op deze manier zou het wetsvoorstel vooral tot

De infrastructuur was te belangrijk om aan de markt over te laten

KABINET WIL HELPEN MET ENGERIEREKENING

Prinsjesdag 2022: Miljoenennota.

meer machtsconcentratie leiden bij enkele Europese energiereuzen en zou Nederland de controle over zijn eigen energiebedrijven kwijtraken. De Eerste Kamer wilde daarom dat het splitsingsvoorstel werd uitgesteld. Maar minister Van der Hoeven (CDA), die Brinkhorst was opgevolgd als minister van Economische Zaken, wilde daar niet van weten en liet het voorstel begin 2007 in werking treden. De nutsbedrijven Eneco en Delta probeerden de wet nog via de rechter tegen te houden, maar tevergeefs. Ook zij moesten hun netwerkbedrijven afsplitsen.

Ondertussen wilden de provincies en gemeenten hun aandelen in de publieke energiebedrijven verkopen. De SP, die zich altijd al had uitgesproken tegen de liberalisering van de energiemarkt, voerde met de leus 'Ze zijn nuts! campagne tegen de op handen zijnde verkoop van Nuon en Essent. Ondanks veel steun onder de bevolking voor de campagne, ging de verkoop van twee van de grootste publieke energiebedrijven toch door. Nuon kwam in 2009 in handen van het Zweedse staatsbedrijf Vattenfall, Essent

werd in hetzelfde jaar eigendom van het Duitse RWE (om in 2019 te worden doorverkocht aan het Duitse E.ON). Alleen Eneco, het derde grote publieke energiebedrijf, bleef aanvankelijk in handen van gemeenten en provincies. Totdat ook dit nutsbedrijf in 2019 werd verkocht aan de Japanse bedrijven Mitsubishi en Chubu Electric Power. Zo verloor Nederland de zeggenschap over zijn belangrijkste energiebedrijven, waardoor het veel lastiger is geworden om te sturen op zaken als betaalbaarheid, leveringszekerheid en duurzaamheid.

Om weer grip te krijgen op de energierekening, om te voorkomen dat de leveringszekerheid in gevaar komt, en om de duurzaamheidsambities te kunnen realiseren, is het van groot belang dat de overheid de grote energiebedrijven weer in publieke handen neemt. Dan maak je van energie weer een publiek goed, in plaats van een commercieel product waar winst op te halen valt. •

tekst Tijmen Lucie

Energie
is geen
commercieel
product

ENERGIE IS VAN PUBLIEK BELANG

In tegenstelling tot de energievoorziening, is de watervoorziening nog volledig in publieke handen.

De manier waarop de overheid omgaat met de organisaties waar ze eigenaar van is, wordt ook wel het staatsdeelnemingenbeleid genoemd. Jarenlang werd hierin gedictéerd dat de overheid afstand moest doen van haar aandelen, maar dat beleid is op zijn retour. Het nationaliseren van de energieleveranciers is een volgende grote stap, die prima past bij het doel dat wordt gesteld: het waarborgen van het publieke belang.

'De kern van de liberalisering was dat mensen hun leverancier kunnen kiezen', aldus Annemarie Jorritsma, VVD'er en oud-minister in de Paarse kabinetten (1994-2002). In het Financieele Dagblad verdedigde ze onlangs nogmaals de privatiseringen uit de jaren negentig. De concurrentie zou leiden tot lagere prijzen en keuzevrijheid.

Geen plek voor winst

Gelukkig is het de VVD niet gelukt om destijds ook de watervoorziening te vermarkten, al scheelde het niet veel. Het was PvdA'er Jan

Pronk die als minister van Verkeer, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) in Paars II voorkwam dat de waterbedrijven geprivatiseerd werden. Dankzij zijn verzet werd water aangeduid als een primaire levensbehoefte, waarop de overheid blijvend invloed wilde uitoefenen. Voor het maken van winst was hier geen plek. Water werd beschouwd als een zaak van publiek belang.

Maar wanneer is dat het geval? Bij de vraag of de overheid deelnemingen moet houden, is het belangrijk om goed te formuleren

wat dan precies dat publieke belang is. Ook moet worden toegelicht waarom dit niet op andere manieren, zoals met wetgeving of toezicht, voor elkaar te krijgen is.

Gekleurd beleid

Hoe de overheid deze afwegingen maakt, wordt vastgesteld in het staatsdeelnemingenbeleid. Dit is een beleidsdocument waarin de leidende principes staan die de regering volgt bij beslissingen over de organisaties waar ze (al dan niet deels) eigenaar van is. Vergis je niet, dit beleid is sterk gekleurd

‘Bovenal is energie een primaire levensbehoefte, waarop de overheid blijvend invloed moet uitoefenen’

foto Maurits Gemmink

door politieke opvattingen over de rol van de overheid, en dat hangt dus af van welke partijen er op dat moment in het kabinet zitten.

In de tijd van Jorritsma en Pronk heerste de zogenaamde Zalmdoctrine. Deze hield in dat de overheid zoveel mogelijk staatsdeelnemingen moest privatiseren. Wanneer het publieke belang in gevaar kwam, zou de overheid bijsturen met regels en wetten. Een voorbeeld hiervan is hoe de post is georganiseerd: het bedrijf (vroeger staatsbedrijf PTT, nu PostNL) werd al onder premier Lubbers (1982-94) geprivatiseerd, maar heeft nog wel een wettelijke taak om bijvoorbeeld voor een minimumaantal postbussen te zorgen.

Door de jaren heen nam langzaam de politieke overtuiging dat het noodzakelijk was om zoveel mogelijk te privatiseren, af. Vorig jaar werd ook het beleid op de schop genomen. Met een nieuwe nota staatsdeel-

nemingen, waarin aandeelhouderschap een veel serieuzere optie werd voor toekomstig beleid, zeker met het oog op de energietransitie.

Private monopolist

Met deze nieuwe nota is het niet verwonderlijk dat Klimaatminister Rob Jetten onlangs aankondigde dat de warmtenetten (een netwerk van leidingen met warm water, waarmee huizen kunnen worden verwarmd) worden genationaliseerd. De organisatorische kanten van warmtenetten zijn een zorgenkind. Gemeenten zijn betrokken en subsidiëren vaak de aanleg waar nodig, maar hebben uiteindelijk weinig zeggenschap. De zeggenschap, kennis en kunde ligt vaak bij een private monopolist. Dit leidt tot hoge kosten voor de aangesloten huishoudens, die geen alternatief hebben. Door de zeggenschap van gemeenten te vergroten, kunnen kosten worden beperkt en wordt verduurzaming niet onnodig gefrustreerd. Andere landen,

zoals Denemarken, hebben niet voor niets al decennia publieke warmtenetten, en het zal het nog een hele toer zijn om die kennisachterstand in te halen.

Desondanks is het besluit om de warmtenetten te nationaliseren, tegen de achtergrond van al die jaren van privatisering, een welkome omslag en in lijn met het nieuwe staatsdeelnemingenbeleid. Het nationaliseren van de energiebedrijven zou een mooie volgende stap zijn. Die stap is echter zo groot, dat het onwaarschijnlijk is dat dit onder leiding van Rutte gebeurt. Toch zou nationaliseren binnen het huidige beleid mogelijk moeten zijn. Het publieke belang is er immers flink bij gediend.

Amper grip

Ten eerste heeft de oorlog in Oekraïne en de daarmee ontstane energiecrisis, laten zien dat de overheid amper grip heeft op de energiemarkt. De genomen maatregelen

zijn verre van optimaal, en energiebedrijven dreigen nu vooral bakken met geld binnen te halen. Het moet nog maar blijken of de toezichthouder in staat zal zijn om excessieve winsten te voorkomen. Ook blijkt de markt nu slecht te werken: leveranciers zijn moeilijk bereikbaar en lijken amper nieuwe klanten aan te willen nemen op het moment dat de prijzen omhoogschieten. Nieuwe aanbieders nemen grote risico's door te stunten met zeer onzekere contracten. Veronderstelde voordelen van concurrentie en keuzevrijheid steken opeens schril af tegen het verlies van grip op de energievoorziening en het garanderen van energie voor wie dat nodig heeft.

Ten tweede is de beperkte grip op de energiemarkt ook een risico met het oog op klimaatverandering. De kans is groot dat de marktpartijen de transitie naar een duurzame energievoorziening eerder gaan frustreren dan versnellen. Veel energie-

leveranciers hebben ook belangen als (vaak niet-duurzame) energieproducent. In de vorige Tribune noemden we al het voorbeeld van het Duitse energiebedrijf Uniper, dat de Nederlandse staat aanklaagde om de sluiting van een aantal kolencentrales, maar deze rechtszaak liet vallen toen het door de Duitse overheid werd genationaliseerd. De vraag wat leidend is, winst of de publieke zaak, is dus wel degelijk relevant.

Maar bovenal is energie een primaire levensbehoefte, waarop de overheid blijvend invloed moet uitoefenen. Voor het maken van winst is hier geen plek. Energie is een zaak van publiek belang. •

Tekst Bart Linssen

‘In de tijd van Jorritsma en Pronk heerste de zogenaamde Zalmdoctrine’

STRAATHUISARTS KRIJGT GOUDEN ROEISPAAN **'ARMOEDE IS VAAK DE OORZAAK WAARMEE DE ELLENDE BEGINT'**

De Rotterdamse straathuisarts Michelle van Tongerloo behandelt één dag in de week mensen die niet verzekerd zijn en zelf geen zorg kunnen betalen. In de Pauluskerk waar ze dat doet komen mensen voor een euro een warme maaltijd eten. Ze hebben daar een warm dak boven hun hoofd en er is ruimte voor een praatje. Lilian Marijnissen bezocht van Tongerloo om haar de Gouden Roeispaan uit te reiken voor haar werk.

Volgens van Tongerloo kopen gemeenten zorg in die vaak niet aansluit bij wat nodig is. Vanwege strenge contracten met zorgorganisaties lukt het niet om mensen de zorg te geven die juist wél nodig is. Armoede is vaak de oorzaak waarmee de ellende begint. Zo vertelde ze bij de uitreiking van de prijs bijvoorbeeld over een alleenstaande jonge moeder die 's nachts in een distributiecentrum werkt om te kunnen rondkomen, terwijl ze over-

dag voor haar zoontje zorgt die veel zorg en aandacht nodig heeft. Voordat zij de juiste zorg kreeg was ze meer dan een jaar verder en de situatie verslechterde. Door de inzet van Van Tongerloo is het gelukt om deze moeder te helpen, maar door weggijken van de gemeente heeft het veel te ver moeten komen.

Iedere dinsdag staat haar deur in de Pauluskerk voor iedereen open. Reden genoeg om van Tongerloo een Gouden Roeispaan te overhandigen. Dat is de prijs die Marijnissen uitreikt aan mensen die tegen de stroom inroeien. •

foto Wiebe Kiestra

SP-VREDESDAG

‘VREDE IS MEER DAN ALLEEN HET BEEÏNDIGEN VAN OORLOG’

Jasper van Dijk in gesprek met Andrej Hunko.

Bijna een jaar geleden viel Rusland Oekraïne binnen. Wat toen volgde was een bloedige oorlog met enorm menselijk leed. Dit was het centrale onderwerp op de Vredesdag van de SP. Met verschillende sprekers, een panel en deelnemers in de zaal werd gezocht naar antwoorden op belangrijke vragen: Hoe eindigt deze oorlog en wat is daarvoor nodig? Hoe beschermen we de mensenrechten? Hoe ziet de Europese veiligheidsorde er straks uit? Onder leiding van SP-Kamerlid Jasper van Dijk gingen de aanwezigen in gesprek.

Het zou onrealistisch zijn om te denken dat de oorlog opgelost kan worden op een zaterdagmiddag in een zaaltje in Amersfoort. Toch was de opbrengst van de gesprekken goed en waren de uitgewisselde inzichten verhelderend. Voor een belangrijk deel kwam dat door de aanwezige sprekers.

Deskundigen zoals Tiny Kox (Raad van Europa), Cor Oudes (Pax), Jan Hoekema (Pugwash), Andrej Hunko (Die Linke) en Jeremy Corbyn (Labour) deelden hun visie. In het panel discussieerden Kirsten Meijer (Nederlands Helsinki Comité), Wendela de Vries (Oproep tot onderhandelen) en

Bastiaan van Apeldoorn (Senator SP, hoogleraar VU) met elkaar en met de zaal over de beste weg naar vrede.

Hoewel de opvattingen verschilden over hoe de oorlog beëindigd kan worden, waren alle sprekers het wel over één ding eens:

‘De vraag is hoe de oorlog zo snel mogelijk stopt’

SP-senator professor Bastiaan van Apeldoorn in een panel met Kirsten Meijer van het Nederlands Helsinki Comité en Wendela de Vries van de Oproep tot onderhandelen.

Rusland is de agressor en niemand anders is verantwoordelijk voor al die slachtoffers van de afgelopen maanden. Wat vervolgens de juiste stappen zouden moeten zijn richting vrede, daarover volgde een interessante discussie.

Angst voor escalatie

Een heet hangijzer in de gesprekken was de levering van meer en zwaardere wapens aan Oekraïne. De argumenten tegen die levering kwamen duidelijk naar voren in het betoog van Andrej Hunko, parlementslid voor Die Linke in Duitsland. Die Linke is fervent tegenstander van de levering van bijvoorbeeld Leopard-tanks, terwijl andere Duitse partijen dat wel willen. Hunko betoogde dat levering van die tanks de vrede eerder

verder weg zou brengen dan dichterbij. Ook Jeremy Corbyn, tot 2020 partijleider van het Britse Labour, zat op die lijn. De twee sprekers vrezden verdere escalatie.

Kirsten Meijer van het Nederlands Helsinki Comité sprak uit dat de agressie van Rusland een directe aanleiding is om het Oekraïense volk te steunen, ook met wapens: ‘Hele steden worden nu verwoest, we zien het elke dag op het nieuws. Onder die omstandigheden is het erg belangrijk om niet toe te geven aan de druk van de agressor. We moeten die mensen beschermen en dat kan nu, helaas, niet zonder wapens.’

In de Nederlandse discussie over de levering van wapens miste Bastiaan van Apeldoorn

vaak de discussie over de gestelde doelen: ‘De vraag is hoe de oorlog zo snel mogelijk stopt en hoe Nederland daaraan kan bijdragen. Je kunt in deze oorlog niet neutraal zijn. Waar ik me wel zorgen over maak is dat de oorlogsdoelen opgeschoven zijn. Het zijn niet meer alleen de Oekraïners die het grondgebied verdedigen. De Verenigde Staten spreken nu bijvoorbeeld over het structureel verzwakken van Rusland als doel. De belangen van de Verenigde Staten lopen niet altijd samen met het belang van vrede. Oekraïne is bezig met een gerechtvaardigde verdedigingsoorlog en die moeten we steunen, ook militair. Tegelijkertijd mag oorlog geen middel voor het Westen zijn om een regime-wissel te bewerkstelligen. Ik hoop dat de Verenigde Staten zo verstandig zijn om achter

De hele Vredesdag is terug te kijken via sp.nl/vrede23

Andrej Hunko, lid van de Duitse Bondsdag namens Die Linke.

Voormalig Labour-leider Jeremy Corbyn hield via een videoverbinding een betoog voor de-escalatie.

de schermen aan te dringen op onderhandelingen. Zij hebben er ook geen belang bij om deze oorlog nog jaren te laten duren.'

Tribunaal

Zo lang er niet wordt onderhandeld en er geen vrede is, vallen er nog dagelijks slachtoffers. Dat zijn niet alleen militairen, maar ook burgers. Sinds de start van de oorlog zijn er talloze mensenrechtenschendingen gepleegd. Het gaat dan bijvoorbeeld om executies en verkrachtingen. Onafhankelijke organisaties zoals het Nederlands Helsinki Comité monitoren dit zo goed mogelijk. Er zijn al meer dan 27.000 gedocumenteerde oorlogsmisdaden. Zodra het mogelijk is moeten deze zaken voor een tribunaal komen zodat de verantwoordelijken kunnen worden bestraft.

Om het zo ver te laten komen, zal er eerst vrede moeten zijn. Tiny Kox, president van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa, wil tijdens een internationale top in IJsland in mei bespreken hoe die vrede eruit zou moeten zien: 'We moeten nieuwe afspraken maken over hoe we in Europa gaan samenwerken. Samen zijn we sterk genoeg om grote machten tegen te gaan die geen argumenten hebben maar wel een leger. Daarvoor moeten de democratie, rechtstaat en bescherming van mensenrechten in lidstaten verbeteren. Als een land daaraan niet voldoet dan is dat een grond om je te verzetten.'

De SP pleit daarbij voor een nieuwe veiligheidsarchitectuur in Europa. Tiny Kox:

'Daar moet ook Rusland onder gaan vallen. Anders komt er nooit langdurige vrede. Deze oorlog moet stoppen en daarna moeten we gaan werken aan die nieuwe veiligheidsorde. Dat is een plan van de lange adem maar wel een voorwaarde om een beschaafde samenleving overeind te houden. Als je dat niet hebt dan ben je overgeleverd aan de grote machten. Het alternatief is oorlog. Dit is het moment om ons te organiseren tegen de oorlog en voor de vrede. De agressor Rusland moet teruggedreven en bestraft worden, maar voor een duurzame vrede is meer nodig dan alleen het beëindigen van de oorlog.'

tekst Xander Topma
foto's Rob Nelisse

De aanwezigen luisteren met aandacht naar de bijdrage van Jeremy Corbyn.

'We moeten
nieuwe
afspraken
maken over
hoe we in
Europa gaan
samenwerken'

LINKSVOOR **'IK ZIE WEL WAT DE TOEKOMST BRENGT'**

Werkdruk is een serieus probleem onder studenten. De lijst met bezigheden van vierdejaars politicologie-student Noah Vetter uit Nijmegen levert daar een overtuigend bewijs van. 'Maar ik red het nog prima hoor.'

'Je ziet dingen waarvan je denkt: Het kan zoveel anders, zoveel beter. Dat bouwt zich op en dan ga je je verdiepen in wat partijen erover zeggen en kijk je naar debatten, en dan kom je bij links uit: bij de SP. Zo ging het tenminste bij mij. En wat wel de doorslag gaf, was het functie elders-debat in de Tweede Kamer, over Rutte en zijn uitspraken over

de positie van Pieter Omzicht. Daar werd zo onthullend duidelijk dat er van integriteit totaal geen sprake is.'

› **Je studeert politicologie en bent actief in de SP. Is dat de voorbereiding op een zetel in de Tweede Kamer?**

'Ik ben politicologie gaan studeren omdat ik het interessant vind om zaken uit te zoeken, te kijken wat de gevolgen zijn van beleid en omdat ik debatten leuk vind. De keuze voor de SP is omdat ik onrechtvaardigheid de wereld uit wil helpen. Niet om een positie te bemachtigen. Onderzoek doen trekt me ook aan, ik zie wel wat de toekomst brengt.'

Je zit in Universitaire Studentenraad voor de fractie van AKKuraatd. Waarmee houd je je daar zoal bezig?

'De Studentenraad lijkt wel op de gemeenteraad: wij debatteren daar ook met bestuurders. We zetten ons momenteel onder andere in om het bindend studieadvies in Nijmegen

van tafel te krijgen. De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen om daarmee te stoppen, maar die is niet uitgevoerd. Een mooi succes dat we onlangs behaalden, is dat het universiteitsontbijt weer terugkomt dat afgeschaft was in de tijd van corona, en dat veel studenten wel erg missen.'

› **Dan de drukte waarmee studenten te maken hebben. Hoe zit dat bij jou? Wat doe je naast je studie?**

'Ik ben fractievolger voor de gemeenteraad, zit in het afdelingsbestuur van de SP, heb om de huur te betalen een baantje bij een softwarebedrijf, zit op een voetbal- en een tafeltennisvereniging, mag graag darten, sta achter de bar in een danscafé en heb een lieve vriendin voor wie ik graag tijd vrijmaak. En van een mooie serie op Netflix of een goed boek kan ik ook erg genieten.' •

tekst Peter Verschuren
foto Karen Veldkamp

DE SP IN 1976

STRIJDEN TEGEN DISCRIMINATIE

'Ik zing voor gewone mensen.' Met deze woorden van de Zangeres Zonder Naam opende begin 1976 de Tribune. De aanleiding voor het interview waren de negatieve reacties op het toekennen van de Gouden Harp, een paar maanden eerder. Kritiek op de zangeres die vooral kwam uit de 'linkse' kringen. Dit was reden voor de SP om een tegengeluid te laten horen. Ook in 1976 startte de partij een grote actie tegen de apartheid in Zuid-Afrika. De SP was een van de allereerste in Nederland die steun gaf aan het ANC en vooral aan hun voorman Nelson Mandela, die gedurende vele decennia in dat land gevangen zat.

'Ik zing voor gewone mensen.' De Tribune laat in 1976 de Zangeres Zonder Naam aan het woord, na kritiek van 'links'.

Postzakken met brieven

Voor de oorlog groeide Mary Servaes, beter bekend als de Zangeres Zonder Naam, op in diepe armoede. Haar vader was drankzuchtig en gewelddadig. 'Rietje' bracht in haar jeugd jaren door in een ziekenhuis en zou haar leven lang mank zijn. In cafés zong zij levensliederen, die op de nationale radio niet werden gedraaid, maar door veel mensen wel erg gewaardeerd. Postzakken met brieven kreeg ze van fans, die troost vonden in haar muziek en hun verhaal wilden vertellen. Mary was al over de vijftig toen het succes kwam: Mandolinen in Nicosia (1972); Keetje Tippel (1975) en 't Was aan de Costa del Sol (1975).

De toekenning van de Gouden Harp leidde tot afkeer in 'linkse' kringen. Een reden voor de Tribune om haar te interviewen: 'Ik zing altijd voor volle zalen, zoals vanavond. En kijk maar wat er zit. Allemaal gewone, hardwerkende mensen. Voor deze mensen zingen geeft me veel plezier. Dit is voor mij cultuur.' Steeds strijden tegen de 'elite-jongens', zoals Mary Servaes ze noemde. De Zangeres Zonder Naam zong bijvoorbeeld over de gevolgen van de mijnsluiting

in Limburg, waar zij zelf woonde. Of over de hoertjes op de Wallen. Over de oorlog in Vietnam, waartegen de SP in die jaren zo massaal actie had gevoerd.

Apartheid in Zuid-Afrika

De SP had veel succes gehad met de actie 'Van mens tot mens', waarin Nederlanders honderdduizenden biefkaarten stuurden naar Amerikanen, om hun afkeer te laten blijken van de oorlog in Vietnam. Deze actie-methode werd in 1976 weer gebruikt, nu in de strijd tegen de apartheid in Zuid-Afrika. Bij deze actie stuurden mensen in ons land een persoonlijke briefkaart naar mensen in Zuid-Afrika en lieten weten waarom zij de rassenspolitiek in dit land verafschuwden. De kleine partij slaagde erin om 280.000 protestkaarten te laten versturen. Dat leidde tot onrust in Zuid-Afrika en zelfs tot paniek bij de apartheidsregering in Pretoria.

Hoeveel invloed de SP met deze actie had bleek later, toen een Zuid-Afrikaanse spion een boekje open deed. In Geheim agent voor Zuid-Afrika (1981) schreef spion Gordon Winter over de gevolgen van deze SP-actie 'Van mens tot mens'. De Zuid-Afrikaanse

geheime dienst ('BOSS' genaamd) slaagde erin om 170.000 kaarten te onderscheppen, maar de actie zorgde toch voor grote onrust in de politiek. Daarom besloot de BOSS tot een tegenactie: 'Die skryf 'n Hollander veldtog'. Om deelname te bevorderen riep hij de hulp in van Ada Stuyt, een voormalig model uit Nederland (3e bij de Miss Holland-verkiezing 1960).

Volgens spion Gordon werden in reactie op de actie van de SP 150.000 pamfletten naar ons land gestuurd, maar die zullen de afkeer van Nederlanders van de apartheid in Zuid-Afrika alleen maar verder hebben aangewakkerd. De band tussen SP en ANC bleef bestaan en tot de vrijlating van Nelson Mandela in 1990 zou de partij acties blijven voeren, om geld en goederen in te zamelen voor het ANC. Ook organiseerde de SP een jaarlijks 'Free Mandela Festival', voor het eerst in 1986 in Oss, om zo aandacht te vragen voor de strijd tegen apartheid. Strijd tegen discriminatie in het groot (ANC) én ook in het klein (Servaes). •

tekst Ronald van Raak
foto archief SP

of stuur een brief naar Redactie Tribune •
Snouckaertlaan 70 • 3811 MB Amersfoort

Te laat bij de stembus

In de vorige editie van de Tribune stond in een interview met Tiny Kox dat mensen niet moeten vergeten om 16 maart te gaan stemmen. Immers, je stem telt dan dubbel omdat de leden van de Provinciale Staten de Eerste Kamer kiezen. We hebben daar een fout gemaakt. De verkiezingen vinden niet plaats op 16 maart maar op 15 maart. Had je de datum op basis van het vorige artikel al in je agenda gezet? Pas het dan snel aan zodat je niet te laat bij de stembus bent!

De Tribunereditie

Bel de Meldlijn hoge energierekening

Vrijwel iedereen heeft de afgelopen maanden een fors hogere energierekening gekregen. Wij willen graag weten hoeveel meer dat voor jou was en of het 'prijsp plafond' jou voldoende helpt. Of zit je nog steeds in de kou of met een hoge rekening? Laat het ons weten!

Bel maandag t/m vrijdag tussen 19.00 en 20.00 uur gratis naar de SP Meldlijn Hoge energierekening op 0800 022 5005. Wij horen heel graag jouw ervaringen zodat we dat in Den Haag kunnen gebruiken.

Tribune februari 2023

DOORLOPENDE MACTHTIGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk : machting (in te vullen door SP):
reden : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machting stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

CRISIS IN HERHALING: KABINET PRESTEERT NIETS OP ASIELBELEID

Nieuwsuur berekende dat als er niks gebeurt, Nederland komend jaar 38.000 plekken voor asielzoekers tekortkomt. Tussen nu en juni lopen de contracten van 35 locaties af waar nu nog mensen worden opgevangen. Met de mensonterende situatie in Ter Apel van afgelopen najaar nog vers in het geheugen, zou je zeggen dat het kabinet alles op alles zet om met betere spreading meer plekken te organiseren in het land. Toch schiet dat voor geen meter op en ligt de volgende crisis in het verschiet.

SP-Kamerlid Jasper van Dijk vindt het tekort aan opvangplekken zeer verontrustend: 'Het betekent dat de staatssecretaris een groot politiek probleem heeft. We hebben vorig jaar de ellende gezien met de mensen die op de grond moesten slapen bij het aanmeldcentrum in Ter Apel.' Als er niks gebeurt dan gaat zich dat herhalen deze zomer, vreesst Van Dijk. 'Weer mensen op de grond, weer kinderen op stoelen, weer ellende.' Dat de spreidingswet maar niet opschiet, noemt Van Dijk 'zo langzamerhand een gênante vertoning, omdat de coalitie tot op het bot verdeeld is over dit onderwerp. Dit kabinet presteert helemaal niets op asielbeleid', aldus Van Dijk. •

foto Kees van de Veen/ANP©